

Vägledning i säkerhetsskydd

Personalsäkerhet

Säkerhetspolisen

För dig som läser en nedladdad eller utskriven kopia av denna vägledning

Kontrollera att du har den senaste versionen på Säkerhetspolisens webbplats.

Där finns även andra vägledningar inom området säkerhetsskydd.

Version Januari 2023

Denna vägledning beskriver innebörden av personalsäkerhet samt ger vägledning i tillämpning av relevanta bestämmelser i säkerhetsskyddslagen (2018:585), säkerhetsskyddsförordningen (2021:995) och Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd.

Målgruppen för denna vägledning är säkerhetsskyddschefer och personer som arbetar med säkerhetsprövning och utbildning.

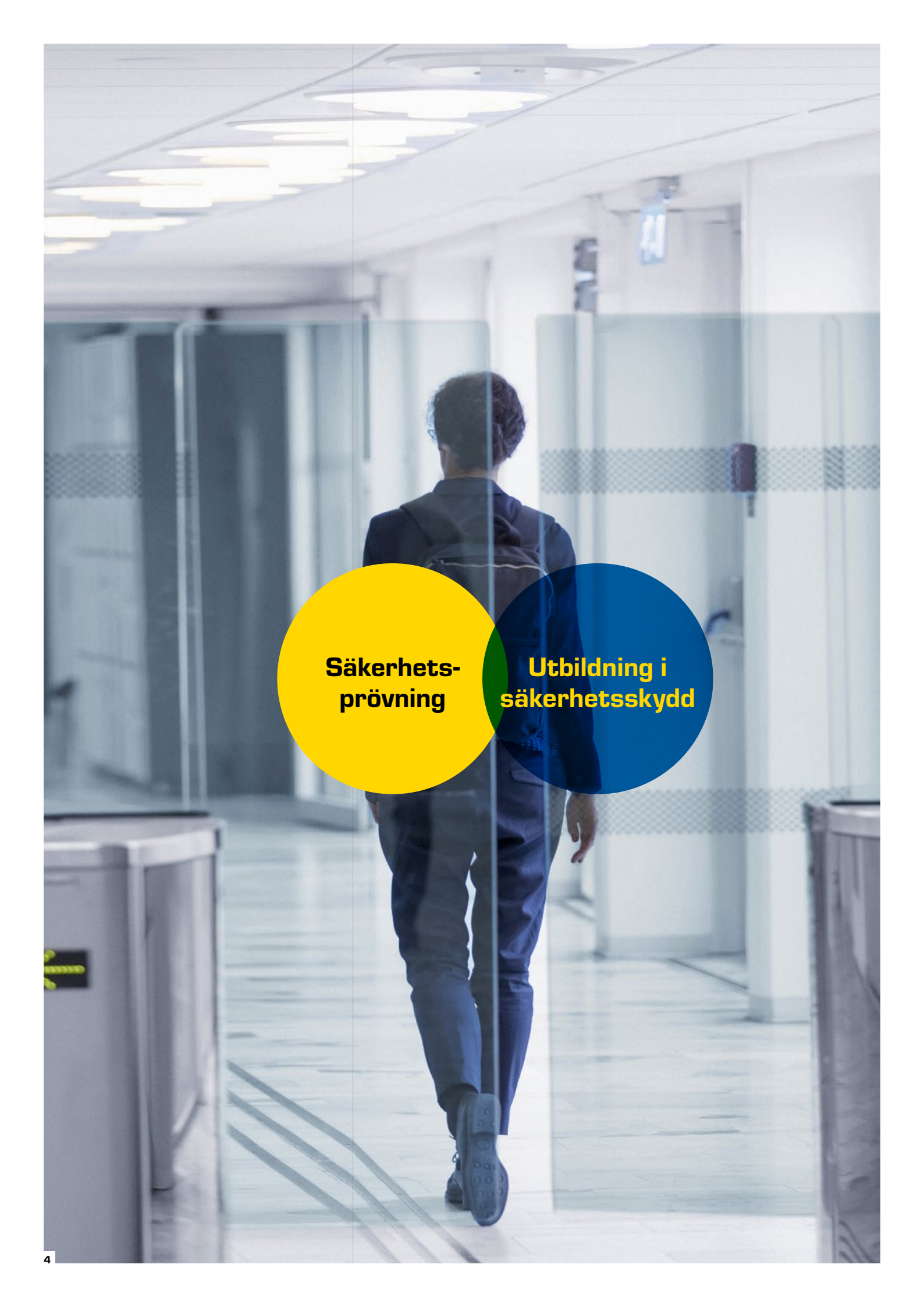
För riksdagen och dess myndigheter finns bestämmelser om personalsäkerhet i 9 – 11 §§ lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter.

För att kunna tillgodogöra sig innehållet i denna vägledning rekommenderas att läsaren tagit del av Säkerhetspolisens vägledning i säkerhetsskydd – Introduktion till säkerhetsskydd.

Ord och uttryck i vägledningen har samma innebörd som i säkerhetsskyddslagstiftningen, om inte annat framgår särskilt.

Innehåll

1 Vad är personalsäkerhet?	5
2 Om säkerhetsprövning.....	9
2.1 Vilka ska säkerhetsprövas?	9
2.2 Undantag	9
2.3 Syftet med säkerhetsprövningen	10
2.4 Förteckning över befattningar med krav på säkerhetsprövning	11
2.5 Säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass	13
3 Säkerhetsprövningens innehåll	15
3.1 Grundutredning	15
3.2 Uppföljande säkerhetsprövning	21
3.3 Avslutande säkerhetssamtal	22
3.4 Ansvar för säkerhetsprövningen	22
3.5 Tystnadsplikt	23
3.6 Dokumentation	23
4 Registerkontroll och särskild personutredning	25
4.1 Registerkontrollprocessen	25
4.2 Utförande av registerkontroll	27
4.3 Registerkontroll av personer som har haft hemvist i annat land	31
5 Utbildning	33
6 Internationell samverkan	35
7 Checklista	36

**Säkerhets-
prövning**

**Utbildning i
säkerhetsskydd**

1 Vad är personalsäkerhet?

Personalsäkerhet består av två delar – säkerhetsprövning och utbildning i säkerhetsskydd. Personalsäkerhet ska förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i säkerhetskänslig verksamhet. Personalsäkerhet ska också säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskyddet.

Personalsäkerhet måste ses ur ett helhetsperspektiv. Det är normalt flera funktioner inom en verksamhet som tillsammans säkerställer att helhetsperspektivet upprätthålls. Detta innebär att det, förutom en kvali-

tetssäkrad process för säkerhetsprövningen, också måste finnas funktioner som omhändertar planerade eller uppkomna situationer under den tid personen deltar i verksamheten. Deltagarna måste få ändamålsenlig utbildning innan de ges åtkomst till verksamheten och utbildning ska sedan fortlöpande ges i den omfattning som behövs. Utöver detta behöver verksamhetsutövaren systematiskt jobba med uppföljning av personalen i syfte att upptäcka avvikelser på ett tidigt stadium. Det måste också finnas rutiner för hur man omhändertar och utreder dessa avvikelser, en tydlig beslutsprocess och ett åtgärdsprogram.

Vad är en insider?

En insider är en person som är behörig att delta i säkerhetskänslig verksamhet eller ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och använder uppgifterna på ett olovligt sätt genom att till exempel lämna ut dessa till obehöriga eller på annat sätt orsakar skada i den säkerhetskänsliga verksamheten.

Det är inte möjligt att skapa en generell profil för personer som kan komma att bli insiders. Insiderhandlingar uppstår till följd av ett upplevt motiv samt ett tillfälle som uppkommer på grund av sårbarheter i säkerhetsskyddet. Motivbilden är ofta komplex, men ekonomiska och ideologiska motiv samt ett starkt missnöje med arbetsgivaren har visat sig vara av särskild betydelse.

+ *Läs mer om sårbarheter under 2.3 Syftet med säkerhetsprövning.*

Insidern har vanligen behörighet till hela eller delar av verksamhetens utrymmen och system, känner till rutiner och skyddsåtgärder, har god lokalkännedom och kan också ta in föremål utan insyn om det skulle behövas. Sammantaget gör det här att det kan ta tid att upptäcka en insider. Det är viktigt att komma ihåg att det är ovanligt att personer tar anställning i syfte att bli en insider,

utan det är oftast omständigheter under tiden för en anställning eller ett deltagande som orsakar detta.

Verksamheten behöver vidta åtgärder i syfte att motverka insiderhandlingar genom att skydda medarbetarna och de säkerhetsskyddsklassificerade uppgifterna som verksamheten har. Exempel på åtgärder är säkerhetsprövning samt behörighetsstyrning. Behörighetsstyrning kan till exempel vara begränsningar av åtkomst till information i it-system eller utrymmen där säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter förvaras.

Då insiderhandlingar ofta föregås av varningsbeteenden kan verksamheten utforma processer för att fånga upp sådana varningar. Den uppföljande säkerhetsprövningen är därför av största vikt.

+ *Se 3.2 Uppföljande säkerhetsprövning.*

Ett kontinuerligt och proaktivt arbete för att motverka arbetsmiljöproblem och missnöje kan också minska risken för att enskilda medarbetare utvecklar avsikt att bli insider. Det ställer krav på samverkan och förtroende mellan medarbetare och chef samt organisationens HR- och säkerhetsfunktioner.

Personalsäkerhet

Innan anställning eller deltagande

Vilka ska säkerhetsprövas?

- Förteckning över säkerhetsklassade befattningar
- Förteckning över befattningar som föranleder säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass
- Beslut om placering i säkerhetsklass

Säkerhetsprövning

- Grundutredningen
 - Granskning av betyg, intyg med mera
 - Referenstagning
 - Säkerhetsprövningsintervju
 - Skriftligt samtycke
- Registerkontroll
- Särskild personutredning

Utbildning i säkerhetsskydd

- Utbildningsplan
- Grundutbildning i säkerhetsskydd innan åtkomst till verksamheten
- Befattningsspecifik utbildning
- Dokumentation av vem som deltagit i utbildning samt tidpunkt och innehåll

Under anställning eller deltagande

Inför avslutat deltagande

Uppföljande säkerhets- prövning

- Uppföljande säkerhets-
prövningsintervju, fördjupad
personkännedom

Avslutande säkerhets- prövning

- Avslutande säkerhetssamtal
- Avnämnan av registerkontroll
till Säkerhetspolisen

Vidare- utbildning i säkerhets- skydd

- Uppföljande utbildning i säkerhets-
skydd samt i förekommande fall
även befattningsspecifik utbildning

A blurred office scene with people in motion and a meeting table in the background. The image has a motion blur effect, suggesting a fast-paced environment. In the foreground, two people are walking towards the camera, their figures blurred. In the background, a group of people are seated around a long wooden table, engaged in a meeting. The room has a modern, industrial feel with exposed wooden beams and large pendant lights. A large framed picture of a window is on the wall.

**Vilka ska
säkerhets-
prövas?**

2 Om säkerhetsprövning

2.1 Vilka ska säkerhetsprövas?

En säkerhetsprövning ska göras av den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i en säkerhetskänslig verksamhet.

Säkerhetsprövningen ska göras innan deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten påbörjas och ska innefatta en grundutredning och i vissa fall registerkontroll och särskild personutredning.

Ett deltagande kan bestå i att personer ges tillträde till lokaler där verksamhetsutövaren bedriver säker-

hetskänslig verksamhet, till exempel för att utföra arbete eller delta i utbildningar eller föreläsningar. Ett deltagande kan också bestå i att personer får åtkomst till information eller system och genom detta kan orsaka skada för Sveriges säkerhet. Säkerhetsprövningen ska ses som en process som ska pågå under tiden som en person har sin anställning eller deltar i den säkerhetskänsliga verksamheten.

➤ Se 3.2 Uppföljande säkerhetsprövning.

2.2 Undantag

§ 3 kap. 1 och 3 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 7 kap. 3 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Säkerhetsprövning ska inte göras för vissa politiska uppdrag eller vissa uppdrag som offentlig försvarare eller som ombud i domstol. Undantaget avser hela säkerhetsprövningen. Det ska dock förtydligas att undantaget endast gäller vid utövandet av det uppdrag som specificeras i lagtexten. En förtroendevald kan bli utsedd att delta i någon annan verksamhet, till exempel ledamot i en styrelsemyndighet, ledamot i en kommunal nämnd, statligt insynsråd, parlamentarisk kommitté eller en övning av något slag. Sådan verksamhet kan vara säkerhetskänslig enligt säkerhetsskyddslagen. Därmed är det inte så att den förtroendevalda är vald att delta i just denna säkerhetskänsliga verksamhet. Deltagandet sker alltså inte inom ramen för det politiska uppdraget i egentlig mening. Därför omfattar inte undantaget från säkerhetsprövning sådant deltagande.

Exempel:

Om en person som är ledamot av kommun- eller regionfullmäktige och därmed är undantagen kravet på säkerhetsprövning, samtidigt sitter i en styrelse för någon säkerhetskänslig verksamhet, ska personen säkerhetsprövas inom ramen för sitt styrelsedeltagande.

I vissa fall behövs en viss flexibilitet i fråga om kraven på säkerhetsprövning för att undvika upprepad

underlagsinhämtning som innebär en onödig pålaga för de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet. Om det finns särskilda skäl kan säkerhetsprövningen göras mindre omfattande. En förutsättning för att göra en mindre omfattande säkerhetsprövning är att den som säkerhetsprövningen avser har prövats på motsvarande sätt och att en grundutredning därmed inte skulle tillföra något nytt i sak. Detta kan exempelvis bli aktuellt vid personalomflyttningar inom egen verksamhet under förutsättning att deltagandet är placerat i samma eller i en lägre säkerhetsklass.

➤ Säkerhetsprövning får göras mindre omfattande i samband med säkerhetsskyddsavtal vid samverkan och samarbete mellan verksamhetsutövare. Se Vägledning i säkerhetsskydd – Skyldigheter vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet.

Verksamhetsutövaren måste ha kontroll över genomförda grundutredningar även om de utförs av olika enheter eller motsvarande inom organisationen. En ny ansökan om registerkontroll med den nya kontrollorsaken ska dock alltid skickas in till Säkerhetspolisen och deltagandet får inte påbörjas innan verksamhetsutövaren erhållit svar och personen har godkänts i säkerhetsprövningen.

Säkerhetsprövning får även göras mindre omfattande vid samverkan eller samarbete mellan flera verksamhetsutövare som ingått ett säkerhetsskyddsavtal. Grundutredning, registerkontroll och särskild personutredning kan underlåtas om den prövade redan är säkerhetsprövad och kontrollorsaken är inbegripen i det aktuella samarbetet eller samverkan.

2.3 Syftet med säkerhetsprövningen

§ 3 kap. 2 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 6 kap. 4 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1)
om säkerhetsskydd

Syftet med säkerhetsprövningen är att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som ska skyddas i enlighet med säkerhetsskyddslagen och om personen är pålitlig från säkerhetssynpunkt samt utreda sådana omständigheter som kan antas innebära sårbarheter i säkerhetshänseende.

Med lojalitetsbedömningen avses huvudsakligen en bedömning av om det på grund av kopplingar till en främmande makt eller ideologisk övertygelse, finns risk att personen begår brottsliga handlingar. Lojalitet innebär också att det finns en lojalitet mot Sveriges nationella oberoende och demokratiska statsskick. Vid dubbla eller tidigare utländskt medborgarskap kan det till exempel uppstå lojalitetskonflikter vid yttre påverkan och detta måste diskuteras med den som prövas. Sådana lojalitetskonflikter kan finnas även för svenska medborgare med långvarig hemvist i utlandet.

Vid förekomst av dubbla medborgarskap behöver det särskilt beaktas att det kan finnas lagstiftning i andra länder som innebär att medborgare är rättsligt förpliktigade att samarbeta med landets underrättelsetjänst. Personer som är medborgare i länder där sådan lagstiftning förekommer löper en särskild risk att försättas i situationer som innebär en lojalitetskonflikt, där en vägran att bistå det andra medborgarskapslandets underrättelsetjänst dessutom skulle kunna innebära rättsliga påföljder för personen.

Pålitlighet från säkerhetssynpunkt handlar om personliga egenskaper som visar om det går att lita på personen. Det kan röra hur personen förhåller sig till regler och överenskommelser och om personen kommer att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter på ett korrekt sätt. Till exempel är enskilda händelser, som kanske var för sig framstår som bagatellartade, av betydelse för säkerhetsprövningen om de grundar sig i oaktsamhet och i förlängningen ett bristande säkerhetsmedvetande. Pålitlighetsbedömningen ska innefatta bedömning av om det finns risk för att personen antingen genom slarv eller på annat oavsiktligt sätt röjer uppgifterna.

En ytterligare aspekt som är av vikt för säkerhetsprövningen är att utreda eventuella sårbarheter hos en person. Syftet är att före och fortlöpande under anställningen eller deltagandet, kunna hitta och lyfta sårbarheter och på så sätt undvika eller omhänderta de som inte kan accepteras. Vanligt förekommande sårbarheter är ekonomiska trångmål, drog- eller alkoholmissbruk, behov av att hemlighålla personliga förhållanden, personlighetssyndrom av narcissistisk eller antisocial form, koppling till organiserad brottslighet eller länder som utgör ett säkerhetshot mot Sverige samt bristande kunskap om säkerhetsskydd.

En medarbetare som upplever att han eller hon inte blir sedd, kan vara en grogrund till missnöje.

Det är viktigt att vid säkerhetsprövningen skapa en medvetenhet om vilka faktorer som kan medföra att den prövade hamnar i en utsatt situation och därmed blir sårbar. En helhetsbedömning ska göras som baseras på ett allsidigt underlag och som tydligt relateras till verksamhetens skyddsvärden och deltagandets säkerhetsklass.

2.4 Förteckning över befattningar med krav på säkerhetsprövning

§ 5 kap. 4, 8 och 10 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 2–3 §§ Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Kommuner, regioner och myndigheter som listas i bilagan till säkerhetsskyddsförordningen ska med utgångspunkt i säkerhetsskyddsanalysen fatta beslut om vilka anställningar eller annat deltagande i den egna verksamheten som ska vara placerade i säkerhetsklass.

Enskilda verksamhetsutövare ska med utgångspunkt i säkerhetsskyddsanalysen inventera vilka anställningar och annat deltagande i verksamheten som bör placeras i säkerhetsklass och sedan begära att ansvarig myndighet, region eller kommun fattar beslut om dessa.

Den som beslutar om placering av en anställning eller ett deltagande i säkerhetsklass ska alltid pröva behovet nog. Placering i säkerhetsklass får endast göras om behovet av säkerhetsskydd inte kan tillgodoses på något annat sätt, till exempel genom åtgärder inom områdena informationssäkerhet och fysisk säkerhet.

Beslut om vilka befattningar som ska placeras i säkerhetsklass och deltagande som föranleder säkerhetsprövning utan föregående placering i säkerhetsklass, ska dokumenteras och förteckningen kan med fördel bifogas säkerhetsskyddsanalysen. Det är viktigt att komma ihåg att det är befattningen eller deltagandet som är placerat i säkerhetsklass, inte personen.

Beslut om placering i säkerhetsklass

§ 3 kap. 12 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 5 kap. 5 – 10 §§ och 8 kap. 1 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

Med utgångspunkt i säkerhetsskyddsanalysen kan beslut fattas om vilka anställningar eller annat deltagande som ska placeras i säkerhetsklass samt vilka som endast ska vara föremål för säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass.

Behörighet att fatta beslut om placering i säkerhetsklass är beroende av vilken säkerhetsklass det rör sig om. Notera att ett beslut om placering i säkerhetsklass inte är detsamma som ett beslut om anställning eller deltagande, vilket fattas efter genomförd säkerhetsprövning.

Vem är behörig att fatta beslut om placering i respektive säkerhetsklass

Säkerhetsklass 1

Beslut om placering i säkerhetsklass 1 fattas av regeringen efter begäran från kommun, region eller myndigheter som anges i bilagan till säkerhetsskyddsförordningen. Begäran från myndigheter skickas via myndighetshandläggare på respektive departement.

Säkerhetsklass 2 och 3

Beslut om placering i säkerhetsklass 2 och 3 fattas av kommuner, regioner och de myndigheter som anges i bilagan till säkerhetsskyddsförordningen när det gäller såväl anställning eller annat deltagande i den egna verksamheten som anställning eller uppdrag hos en aktör som de har ingått ett säkerhetsskyddsavtal med.

Enskilda verksamhetsutövare

Kungl. Hovstaterna, Sveriges Radio Aktiebolag, Sveriges Television Aktiebolag, Teracom Group AB och Teracom Group AB:s helägda dotterbolag beslutar om placering i säkerhetsklass 2 och 3 i fråga om anställning och deltagande i den egna verksamheten liksom anställning eller uppdrag hos en aktör som de har ingått ett säkerhetsskyddsavtal med.

Kommuner och regioner beslutar om placering i säkerhetsklass 2 och 3 när det gäller anställning eller annat deltagande hos enskilda verksamhetsutövare som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över, exempelvis kommunägda bolag. Detsamma gäller för kommunalförbund som utövar rättsligt bestämmande inflytande över enskilda verksamhetsutövare.

När det gäller anställning eller annat deltagande hos enskilda verksamhetsutövare som kommun eller region inte utövar rättsligt bestämmande inflytande över, beslutar tillsynsmyndigheten om placering i säkerhetsklass 2 och 3.

Tillsynsmyndigheter för enskilda verksamheter är:

- *Affärsverket svenska kraftnät:*
Elförsörjning och dammanläggningar, med undantag för kärnteknisk verksamhet
- *Transportstyrelsen:*
Vägtrafik, sjöfart, spårbunden trafik, civil luftfart, flygtrafiktjänster för civil luftfart och flygtrafikledningstjänst för militär luftfart
- *Post- och telestyrelsen:*
Elektronisk kommunikation och posttjänst
- *Försvarets materielverk:*
Försvarsmateriel
- *Finansinspektionen:*
Finansiella företag och för motsvarande utländska företag som är etablerade i Sverige
- *Statens energimyndighet:*
Fjärrvärme-, naturgas-, olje- och drivmedelsförsörjning
- *Strålsäkerhetsmyndigheten:*
Kärnteknisk verksamhet
- *Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Götalands län och Länsstyrelsen i Norrbottens län:*
Andra säkerhetskänsliga verksamhetsområden än de som nämnts ovan

Exempel: En enskild verksamhetsutövare som inte faller under ovan specificerade verksamhetsområden vänder sig till aktuell länsstyrelse om de med utgångspunkt i säkerhetsskyddsanalysen konstaterar ett behov av att placera befattningar i säkerhetsklass. Detta gäller under förutsättning att det inte är en kommun eller region som utövar rättsligt bestämmande inflytande över verksamhetsutövaren.

Övriga myndigheter

De myndigheter som inte anges i bilagan till förordningen ska vid behov begära beslut om placering i säkerhetsklass hos regeringen.

Säkerhetsklasser

§ 3 kap. 5–9 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Vilken säkerhetsklass som är tillämplig för anställningen eller deltagandet styrs av vilken tillgång till

säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter den som innehar befattningen har och vilka möjligheter han eller hon har att orsaka skada för Sveriges säkerhet. De enskilda verksamhetsutövarna ska uppmärksamma tillsynsmyndigheten på detta.

Vilken säkerhetsklass är tillämplig för respektive anställning och deltagande?

Säkerhetsklass 1

En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i säkerhetsklass 1, om den anställda eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

- ☐ i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen kvalificerat hemlig, eller
- ☐ till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

Exempel:

En person som får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell, men inte högre, och som till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet, ska placeras i säkerhetsklass 1.

Säkerhetsklass 2

En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamheten ska placeras i säkerhetsklass 2, om den anställda eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

- ☐ i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig,
- ☐ i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen kvalificerat hemlig, eller
- ☐ till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

Säkerhetsklass 3

En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamheten ska placeras i säkerhetsklass 3, om den anställda eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

- ☐ får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell,
- ☐ i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig, eller
- ☐ till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

2.5 Säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass

§ 3 kap. 1, 3 och 10 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 6 kap. 3 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Säkerhetsprövning ska även göras vid ett deltagande i säkerhetskänslig verksamhet som inte föranleder placering i säkerhetsklass. I dessa fall kan säkerhetsprövningen ha en mer begränsad omfattning och en registerkontroll utförs inte. En grundutredning inklusive säkerhetsprövningsintervju ska alltså genomföras. Det bör emellertid alltid övervägas om alternativa säkerhetsskyddsåtgärder kan användas för att tillgodose behovet av säkerhetsskydd, såsom behörighetsstyrning, innan åtgärder inom personalsäkerhet vidtas.

Exempel:

För en person som i sin befattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen begränsat hemlig och som till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka en endast ringa skada för Sveriges säkerhet saknas rättsligt stöd för placering i säkerhetsklass. En säkerhetsprövning ska dock göras.

Säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass enligt ovan ska inte sammanblandas med registerkontroll utan föregående placering i säkerhetsklass enligt 3 kap. 15 § säkerhetsskyddslagen och 5 kap. 12 § säkerhetsskyddsförordningen.

3 Säkerhetsprövningens innehåll

3.1 Grundutredning

- § 3 kap. 3 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)
- § 5 kap. 2, 3, 13 och 17 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)
- § 6 kap. 4 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Med grundutredning avses en utredning om personliga förhållanden av betydelse för säkerhetsprövningen. Den som prövningen gäller ansvarar för att lämna alla uppgifter som kan ha betydelse för utredningen. För en godkänd säkerhetsprövning måste uppgifterna kunna bedömas som tillförlitliga. Efter genomförd utredning ska en helhetsbedömning av alla uppgifter som framkommit i säkerhetsprövningen göras. Avsaknad av tillförlitliga uppgifter eller andra brister av betydelse för utredningen skulle kunna utgöra hinder mot godkänd säkerhetsprövning.

Utredningen ska omfatta säkerhetsprovningsintervju, inhämtning och bedömning av betyg, intyg, referenser och övriga uppgifter som är av relevans. Meritförteckning, personligt brev och övriga intyg är inte bara dokumentation av den prövades kunskap utan ger också en bild av personens levnadsbakgrund. Betyg och intyg bör kontrolleras mot högskolor, universitet och arbetsgivare eller uppdragsgivare. Om det för anställningen finns ett krav på svenskt medborgarskap, ska det kontrolleras i samband med grundutredningen.

Det viktigaste momentet i grundutredningen är den del som syftar till en tillräcklig personkännedom. En registerkontroll ska ibland utgöra del av en säkerhetsprövning men ersätter inte personkännedom och omdömen om den som prövningen avser.

För att säkerställa att man säkerhetsprövar rätt person ska en identitetskontroll göras innan säkerhetsprövningen inleds, såvida det inte är uppenbart obehövligt. Det är också viktigt att syftet med säkerhetsprövningens olika delar framgår för den som ska provas.

- + Vid säkerhetsprovningsintervjun ska lojalitet, pålitlighet och sårbarhet hos den prövade bedömas. Se 2.3 Syftet med säkerhetsprövningen.

Om man efter grundutredningen gör bedömningen att den prövade anses vara pålitlig och lojal, samt att även sårbarhetsaspekter har beaktats och bedömts acceptabla, ska prövningen kompletteras med en ansökan om registerkontroll till Säkerhetspolisen, förutsatt att tjänsten är placerad i säkerhetsklass.

- + För säkerhetsklass 1 och 2 ska dessutom en särskild personutredning genomföras. Se 4 Registerkontroll och särskild personutredning.
- + Blanketter för ansökan om registerkontroll och bilaga för särskild personutredning i säkerhetsklass 1 och 2 finns på Säkerhetspolisens webbplats www.sakerhetspolisen.se.

Om det däremot redan efter grundutredningen står klart att den som prövningen gäller inte uppfyller kraven för en godkänd säkerhetsprövning – och därmed inte kan delta i den säkerhetskänsliga verksamheten – ska registerkontroll och särskild personutredning inte göras.

- + Om synnerliga skäl föreligger får ansökan utan ett antagande om anställning göras. Se 4.2 Utförande av registerkontroll.

Information från öppna källor

För att skapa sig en bredare bild av personen kan det vara bra att söka efter information på internet. Det finns i regel öppen information att ta del av och de flesta personer är aktiva på sociala medier. Öppen information är till exempel engagemang i sociala medier, bostadsadress och eventuella företagsengagemang. Informationen ger dock inte alltid en allsidig och korrekt bild av personen. Var kritisk och använd endast information som är av relevans för den sökta befattningen. Varje verksamhetsutövare måste själv ha en uppfattning om vilken information som är av betydelse för anställning eller deltagande i den egna verksamheten.

Säkerhetsprovningsintervju

Säkerhetsprovningsintervjun, tillsammans med övrig inhämtad information, syftar till att bedöma en persons lojalitet, pålitlighet och sårbarheter. Det är viktigt att eventuella oklarheter kommer fram tidigt i

säkerhetsprövningsprocessen. Vilken funktion inom den egna verksamheten som genomför grundutredningen kan variera beroende på hur organisationen ser ut. Det är dock viktigt att de som är inblandade har relevant kunskap om säkerhetsskydd och känner till syftet med utredningen.

Grunden för säkerhetsprövningen är en noggrann personbedömning, och ett av de viktigaste verktygen för att inhämta underlag för denna bedömning är säkerhetsprövningsintervjun. Ansökningshandlingar och övrig inhämtad information är bra som underlag inför säkerhetsprövningsintervjun och behöver noggrant gås igenom för att den som ska hålla i intervjun ska kunna ställa relevanta frågor. Samtalet bör alltså planeras utifrån befintlig information om den prövade.

Tänk också på att det inte bara handlar om att kunna ställa frågor utan också om att kunna tolka och bedöma de svar som ges. Om den prövade till exempel berättar om en för säkerhetsprövningen relevant händelse kan följande frågor vara till hjälp i bedömningen:

- För hur länge sedan inträffade det oönskade beteendet?
- Hur gammal var personen?
- Rör det sig om ett upprepat beteende?
- Hur resonerar individen själv kring händelsen?
- Har personen vidtagit åtgärder för att det inte ska upprepas?

Om det efter samtal finns frågetecken kring uppgifter som framkommit, bör verksamhetsutövaren ha en i förväg beslutad rutin för hur detta ska omhändertas. Vid omhändertagandet eller vid den kommande utredningen är det viktigt att ha med rätt kompetenser från organisationen.

Det är inte ovanligt att den prövade är nervös eller orolig inför säkerhetsprövningsintervjun. Därför är det viktigt att försöka skapa en trygg miljö och ett öppet samtalsklimat. Det är viktigt att alltid inleda intervjun med att förklara syftet, att det handlar om en anställning eller ett deltagande i säkerhetskänslig verksamhet. Den prövade kommer då ha lättare att acceptera och förstå varför en del av frågeställningarna kan vara av mer eller mindre integritetskänslig art.

Låt samtalet ta tid och försök förmedla att personen

är sedd och lyssnad på. Inled varje frågeområde med öppna frågor så den som ska provas inledningsvis kan berätta med egna ord, därefter kan samtalet styras i den riktning som intervjuaren önskar. Var närvarande i samtalet och lyssna aktivt. Tänk på att en förhörslik situation vanligtvis inte skapar den tillit som krävs för att den prövade ska känna sig bekväm med att vara öppen och ärlig. Undvik att vara formell, sträva hellre efter ett mer personligt tilltal.

Avsluta gärna samtalet med att fråga om personen fått tillfälle att ge en rättvis och korrekt bild av sig själv. Fråga också om det finns någon fråga som den prövade vill ta upp innan säkerhetsprövningsintervjun avslutas.

Frågeområden vid en säkerhetsprövningsintervju

Under säkerhetsprövningsintervjun ska ett antal ämnen beröras men ett alltför detaljerat manus kan hämma såväl lyssnandet som dialogen. Försök att föra in frågorna på ett naturligt sätt, exempelvis genom att använda en tankekarta enligt figur på s. 17, som bäddar för ett dynamiskt samtal som anpassas efter den prövade.

Beroende på vanan att genomföra säkerhetsprövningsintervjuer kan även en mall och checklista vara till stöd för att säkerställa att alla områden avhandlats. Dokumentera samtalet för att säkerställa att samtliga frågeområden har gåtts igenom.

⊕ *Se checklista s. 18.*

⊕ *Se 3.6 Dokumentation.*

På nästa uppslag följer exempel på frågeområden som kan behandlas under intervjun. Ställ frågor som är relevanta för prövningen, det vill säga frågor som tydligt kan relateras till verksamheten och anställningen. Under säkerhetsprövningsintervjuer kommer det ställas frågor som kan uppfattas som integritetskänsliga. Säkerhetsskyddslagstiftningen medger att verksamheter ställer frågor av sådan karaktär för att säkerställa den prövades lojalitet och pålitlighet samt identifiera eventuella sårbarheter. Det ställer dock krav på att frågorna har en tydlig koppling till syftet med säkerhetsprövningen.

Slutligen ska det även göras en bedömning av informationen som framkommit och det som avhandlats ska dokumenteras. Notera att detta kan innebära behandling av känsliga personuppgifter.

Utbildning

Högskola, militär,
språk, körkort, säkerhet,
övrigt

Liv

Vänner, digitalt fotavtryck,
kriser, alkohol, boende,
resor, familj

Jobb

Tidigare arbetsgivare,
trivsel, umgänge,
konflikter, ansvar

Tankekarta som skapar ett naturligt flöde i intervjun

Ekonomi

Spel, utgifter,
tillgångar, anmärkningar,
sparande, skulder, lön

Brott

Familj, utsatt, dömd,
vänner, familj,
kriminella kontakter

Lojalitet

Medborgarskap, utländsk
underrättelsetjänst, kopplingar till länder som
kan utgöra ett säkerhetshot mot Sverige

Exempel på frågeområden vid en säkerhetsprövningsintervju.

Den prövades nuvarande anställning

- ☐ Hur länge har den prövade varit anställd?
- ☐ Vilka arbetsuppgifter och mandat har den prövade?
- ☐ Hur fungerar den prövade i relation till kollegor och chefer?
- ☐ Hur hanterar den prövade problem som uppstår i tjänsten?
- ☐ Hur säkerhetsmedveten är den prövade?
- ☐ Varför vill den prövade byta arbete?

Utbildning och tidigare anställningar

- ☐ Finns det någon röd tråd i valet av utbildningar och tidigare anställningar, vilka tankar låg bakom och vad ville den prövade uppnå?
- ☐ Finns det ytterligare utbildningar eller anställningar som inte framgått av inskickat material?
- ☐ Har den prövade genomfört värnplikt?
- ☐ Hur upplever den prövade sina tidigare arbetsgivare?
- ☐ Har det förekommit några konflikter eller disciplinära åtgärder kopplat till tidigare arbetsgivare?
- ☐ Har den prövade haft personalansvar, vilka utmaningar fanns i denna roll?

Andra uppdrag av relevans

- ☐ Har den prövade några bisysslor eller är aktiv i någon organisations- eller föreningsverksamhet?

Ekonomisk situation

- ☐ Hur ser den ekonomiska situationen ut?
- ☐ Finns det skulder, lån?
- ☐ Har den prövade någon gång haft dålig ekonomi eller behövt ta lån för att klara sig?
- ☐ Hur ser förhållandet mellan skulder och eventuella tillgångar ut, såsom värde på bostad och andra typer av fastigheter, sparkapital, fonder, aktieinnehav och obundet privat pensionssparande med fri tillgång till kapitalet?
- ☐ Finns det någon betalningsanmärkning?
- ☐ Finns det omständigheter som skulle kunna få den prövade att begå en brottslig handling för pengar?
- ☐ Lever personen över sina tillgångar?

Familj

- ☐ Hur ser familjesituationen ut?
- ☐ Är den prövade gift, har en partner eller är sambo?
- ☐ Finns det barn i familjen från tidigare äktenskap?
- ☐ Finns gemensamma lån eller delad ekonomi?
- ☐ Hur är relationen med föräldrar, barn och eventuella syskon?
- ☐ Har den prövade, eller någon i familjen, ett annat medborgarskap?
- ☐ Är det någon som bor, eller har bott, utomlands?
- ☐ Finns det någon i familjekretsen som är brottsligt belastad?

Fritidsintressen och vänner

- ☐ Vilka fritidsintressen finns?
- ☐ Vad engagerar den prövade?
- ☐ Vilka umgås den prövade med?
- ☐ Finns nära vänner?
- ☐ Är det någon i bekantskapskretsen som har känd brottslig belastning?

Utlandsresor

- ☐ Har den prövade bott och arbetat utomlands?
- ☐ Reser den prövade ofta utomlands och i så fall till vilka länder?
- ☐ Har den prövade någon gång haft kontakt med utländsk säkerhetstjänst?
- ☐ Finns familj eller vänner utomlands?
- ☐ Äger den prövade, eller någon i familjen, någon fastighet i ett annat land?
- ☐ Har den prövade andra tillgångar eller bolagsengagemang i utlandet?

Kontakter

- ☐ Har den prövade någon gång haft kontakt med enstaka kriminella personer eller kontakter inom organiserad brottslighet?

Exponering på internet

- ☐ Hur exponerad är den prövade på internet?
- ☐ Vilken inställning har den prövade till sociala medier?
- ☐ Hur medveten är den prövade om vilka hot och sårbarheter som finns på internet?
- ☐ Låt den prövade själv beskriva farorna med exponering på internet.

Brottslig belastning

- ☐ Har den prövade blivit dömd för brott eller blivit delgiven misstanke om brott?
- ☐ Har den prövade någon gång begått en brottslig handling utan påföljd?
- ☐ Vad skulle krävas för att den prövade skulle begå en brottslig handling?
- ☐ Har den prövade varit föremål för intern utredning på någon arbetsplats eller blivit prövad av någon personalansvarsnämnd (PAN)?

Personlig status och hälsa

- ☐ Hur skulle den prövade beskriva sin hälsa idag?
- ☐ Träning och motion?
- ☐ Har den prövade någon gång haft stressrelaterade symtom?
- ☐ Har den prövade någon gång genomgått en kris?
Hur tog den prövade sig igenom den?

Lojalitetskonflikter

- ☐ Har den prövade starka lojalitetsband till någon organisation, familjemedlem eller annan individ som skulle kunna leda till en lojalitetskonflikt i förhållande till de intressen som säkerhets-skyddslagen ska skydda?
- ☐ Andra lojalitetskonflikter kan vara till tidigare arbetsgivare, tidigare hemland eller någon ideell förening.
- ☐ Förstår den prövade hur lojalitet också kan innebära en sårbarhet?

+ För mer om säkerhetsprövning av personer som har kopplingar till annan stat. Se 4.3 Registerkontroll av personer som har haft hemvist i annat land.

Sårbarheter

- ☐ Finns det något i den prövades personliga förhållanden eller intressen som skulle kunna utnyttjas genom påverkan eller utpressning, i syfte att exempelvis få den prövade att olovligen lämna ut säkerhetskyddsklassificerade uppgifter?
- ☐ Vilken inställning har den prövade till alkohol och droger?
- ☐ Finns det annan känd missbruksproblematik?
- ☐ Har den prövade familj eller vänner utomlands?
- ☐ Reser den prövade mycket utomlands?
- ☐ Är den prövade ombytlig vad gäller partners, vänner eller intressen?
- ☐ Finns det något som skulle kunna trigga den prövade att begå en brottslig handling?

Referenstagning

Vid referenstagning kan det finnas anledning att tala med andra referenter än de personen själv har uppgivit. Detta bör man informera den prövade om för eventuella kommentarer. Åtminstone en av de tillfrågade referenterna bör ha en chefs- eller arbetsledande ställning gentemot den prövade.

Syftet med referenstagning är att få en så bra bild

som möjligt av den prövade. Detta kräver förberedelse av de frågor som ska ställas, en närvaro i samtalet samt efterarbete där svaren analyseras. Berätta för referenten att referenstagningen avser en placering i en säkerhetsklassad befattning vilket kan förklara typen av frågor som kan komma att ställas. För att kunna värdera svaren är det bra att klara ut vilken relation referenten har till den som prövningen avser.

Referenstagning

Relation till den prövade

- ☐ Är relationen rent yrkesmässig eller umgås de även privat? Hur länge har de känt varandra? Har det funnits någon osämja någon gång?

Den prövades nuvarande anställning

- ☐ Vilka arbetsuppgifter och mandat har den prövade?
- ☐ Hur fungerar den prövade i relation till kollegor och chefer?
- ☐ Hur hanterar den prövade problem som uppstår i tjänsten?
- ☐ Har det förekommit några disciplinära åtgärder rörande den prövade?
- ☐ Hur säkerhetsmedveten är den prövade?
- ☐ Varför tror referenten att den prövade vill lämna sin nuvarande anställning?

Utbildning och tidigare anställningar

- ☐ Har referenten kännedom om tidigare utbildningar?
- ☐ Vad vet referenten om den prövades tidigare anställningar?
- ☐ Om kännedom finns, varför slutade den prövade?

Andra uppdrag av relevans

- ☐ Har den prövade några bisysslor eller är aktiv i någon förening?

Känd brottslig belastning

- ☐ Känner referenten till om det finns någon brottslig historik?
- ☐ Skulle det förvåna referenten om det fanns sådan historik?

Familj och umgänge

- ☐ Vad vet referenten om den prövades livssituation, intressen och familj?
- ☐ Känner referenten till vilka den prövade umgås med?
- ☐ Hur ser ekonomi och boende ut?

Sårbarheter

- ☐ Finns det något i den prövades personlighet som skulle kunna utnyttjas i syfte att utöva påverkan eller utpressning?
- ☐ Har den prövade genomgått någon form av kris som referenten känner till?
- ☐ Vilken inställning har den prövade till alkohol, droger och spel?
- ☐ Har den prövade familj eller vänner utomlands?
- ☐ Reser den prövade mycket utomlands?
- ☐ Är den prövade ombytlig vad gäller partners, vänner eller intressen?
- ☐ Finns det något som skulle kunna trigga den prövade att begå en brottslig handling?

Intressekonflikter

- ☐ Finns det några situationer som skulle kunna innebära en intressekonflikt för den som prövningen avser?

3.2 Uppföljande säkerhetsprövning

§ 3 kap. 3 och 4 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 6 kap. 4, 13 och 14 §§ Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Säkerhetsprövningen ska fortlöpande följas upp under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår. Syftet med den uppföljande säkerhetsprövningen är att behålla och fördjupa personkännedom. Genom en fördjupad personkännedom kan man tidigt upptäcka förändringar i attityd och beteende innan det går så långt att personen kan orsaka skada för den säkerhetskänsliga verksamheten. Den uppföljande säkerhetsprövningen ska också ses som ett skydd för den enskilde medarbetaren samt förhindra att ett skadligt beteende går för långt. Medarbetaren ska i ett tidigt skede känna att han eller hon kan informera till exempel närmaste chef om händelser i livet som kan innebära en mottaglighet för påverkan, utpressning eller andra omständigheter som försätter medarbetare i en riskzon.

Vilken funktion inom den egna verksamheten som ansvarar för och genomför den fortlöpande säkerhetsprövningen kan variera mellan olika verksamhetsutövare beroende på hur organisationen ser ut. Det är genom den dagliga kontakten med personen som ett ändrat beteende kan noteras och som även andra relevanta signaler kan fångas upp. Den som träffar personen ofta, till exempel närmaste chef, kan genom regelbundna medarbetarsamtal och utvecklingssamtal få en fördjupad personkännedom.

Samtalet kan innehålla exempelvis frågor och diskussioner om livssituationen, trivsel på arbetsplatsen samt sociala och ekonomiska förhållanden. Det är viktigt att tidigt fånga upp ett upplevt missnöje med arbetssituationen, kontaktförsök från främmande makt och liknande förhållanden som kan orsaka riskbeteenden

eller mottaglighet för påverkan.

Det finns också anledning att lägga särskild vikt vid tillfällen som innebär större förändringar av arbetsuppgifter under anställningstiden eller deltagandet samt om det sker förändringar i den prövades livssituation eller andra omständigheter av betydelse.

Uppföljningsansvaret innebär även att information av betydelse för registerkontrollen fångas upp och meddelas Säkerhetspolisen. Det kan exempelvis handla om att personen byter tjänst och inte längre är aktuell för registerkontroll eller förändringar i personliga förhållanden. Exempelvis om den kontrollerade har ingått eller avslutat ett äktenskap eller samboförhållande.

Det är viktigt att arbeta proaktivt och kontinuerligt för att minska risken för att ett motiv till handling som kan orsaka skada för den säkerhetskänsliga verksamheten uppstår. Utöver en kontinuerlig säkerhetsprövning kan en hög säkerhetsmedvetenhet, ett gott arbetsklimat och funktioner för att fånga upp exempelvis missnöje bidra till att en eventuell skada för verksamheten blir mindre omfattande eller helt uteblir.

Om det finns anledning ska en tidigare gjord bedömning av en persons lämplighet att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten omprövas. Bedömer verksamhetsutövaren att en person som deltar i säkerhetskänslig verksamhet inte kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i säkerhetsskyddslagen, eller i övrigt inte är pålitlig från säkerhetssynpunkt, är det i strid med lagen att låta deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten fortgå. Detsamma gäller om det föreligger så pass allvarliga sårbarheter hos personen att denne inte bedöms vara lämplig att fortsätta delta i den säkerhetskänsliga verksamheten.

3.3 Avslutande säkerhetssamtal

§ 6 kap. 6 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1)
om säkerhetsskydd

Ett avslutande säkerhetssamtal ska genomföras när en anställning eller deltagande som föranlett säkerhetsprövning avslutas, om det inte är uppenbart obehövt. Ett sådant fall kan vara när ett uppföljande säkerhetsprövningssamtal genomförts i närtid och ett nytt samtal inte bedöms tillföra något nytt i sak.

På samma sätt som vid säkerhetsprövningsintervjun bör man låta det avslutande samtalet ta tid och försöka förmedla att personen är sedd och lyssnad på. Verksamhetsutövaren kan med fördel ta fram en rutin för genomförandet som säkerställer att

samtalet genomförs på ett strukturerat sätt.

Samtalet bör genomföras i god tid innan personen slutar så att han eller hon har möjlighet att återkomma med reflektioner och eventuella frågor. Det avslutande säkerhetssamtalet ska fånga upp eventuellt missnöje eller besvikelser kopplade till arbetsgivaren. Om det under samtalet uppmärksammas att personen är fortsatt missnöjd och att det finns händelser som inte är utredda på ett tillfredställande sätt, behöver detta omhändertas innan personen lämnar sin anställning.

Samtalet bör också innehålla en påminnelse om att tystnadsplikten kvarstår även sedan anställningen eller deltagandet har upphört.

3.4 Ansvar för säkerhetsprövningen

§ 3 kap. 4 – 4b § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 3 kap. 6 § lag (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Säkerhetsprövningen ska utgå från uppgifter som kommit fram när grundutredningen gjordes och den kännedom som i övrigt finns om den som ska prövas, uppgifter som har lämnats ut efter registerkontroll och särskild personutredning, arten av den verksamhet som prövningen gäller samt omständigheterna i övrigt.

Ansaret för säkerhetsprövningen innebär också att kontinuerligt bedöma en persons lämplighet och om det finns anledning till det, ompröva tidigare bedömning.

Bedömningen görs av den som beslutar om anställning eller annat deltagande i den säkerhetskänsliga verksamheten, i regel verksamhetsutövaren. Om en myndighet har det bestämmande inflytandet över den prövades lämplighet att delta i säkerhetskänslig verksamhet hos en enskild verksamhetsutövare, är det i stället myndigheten som gör den slutliga bedömningen.

Notera

Vid ingående av ett säkerhetsskyddsavtal kan en verksamhetsutövare avtala om att leverantören ansvarar för grundutredningen men att ett godkännande efter registerkontroll krävs från verksamhetsutövaren.

Bedömning avseende den som är chef för en allmän domstol, en allmän förvaltningsdomstol, Arbetsdomstolen eller hyres- och arrendenämnderna i Stockholm, Göteborg eller Malmö görs av Domarnämnden.

För den som ska genomgå säkerhetsprövning till följd av ett internationellt säkerhetsskyddsåtagande på området luftfartsskydd är det Transportstyrelsen som gör bedömningen.

Den slutliga bedömningen görs av Riksdagsförvaltningen när det gäller anställda vid sådana kanslier som avses i 3 kap. 6 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen, som har placerats i säkerhetsklass för deltagande i riksdagens eller Riksdagsförvaltningens verksamhet.

3.5 Tystnadsplikt

§ 8 kap. 1–2 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 19 kap. 5–6 och 8 §§ brottsbalken

§ 20 kap. 3 § brottsbalken

§ 15 kap. 6 § tredje stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

§ 7 kap. 22 § tryckfrihetsförordningen

§ 5 kap. 1 och 4 §§ yttrandefrihetsgrundlagen

I säkerhetsskyddslagen finns det särskilda bestämmelser om tystnadsplikt. Den som på grund av anställning eller på annat sätt deltar eller har deltagit i säkerhets-känslig verksamhet får inte obehörigen röja eller utnyttja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Vidare får den som fått del av uppgifter som förekommer i angelägen-

het som avser säkerhetsprövning inte obehörigen röja eller utnyttja dessa uppgifter.

I det allmänna verksamheten tillämpas istället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen.

Den grundlagsstadgade meddelarfriheten är kraftigt begränsad i förhållande till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eftersom den inte gäller när någon meddelar en uppgift och därigenom gör sig skyldig till spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Den som bryter mot bestämmelserna om tystnadsplikt i säkerhetsskyddslagen eller offentlighets- och sekretesslagen kan under vissa förutsättningar dömas till ansvar för brott mot Sveriges säkerhet eller brott mot tystnadsplikten. Observera att tystnadsplikten består även efter att anställningen eller deltagandet har upphört.

3.6 Dokumentation

§ 5 kap. 4 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 5 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

§ 2 kap. 1 § och 3 kap. 3 § i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen), artikel 6 c) och 9 g) europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679

Resultatet av säkerhetsprövningen ska dokumenteras i de fall en person bedömts vara pålitlig från säkerhets-synpunkt och ett beslut har fattats om anställning eller annat deltagande i verksamheten. Vidare ska uppgifter som framkommit vid säkerhetsprövningen och som behövs för att verksamhetsutövaren ska kunna följa upp säkerhetsprövningen under den tid som deltagandet i den säkerhets-känsliga verksamheten pågår dokumenteras. I offentlig verksamhet dokumenteras, registreras och sparas uppgifter som avser säkerhetsprövning i enlighet med offentlighets- och sekretesslagen samt arkivlagen (1990:782).

Det är viktigt att det finns spårbarhet i säkerhetsprövningsprocessen så att verksamhetsutövaren kan säkerställa vad som behandlats under intervjun. Förutom sedvanliga anteckningar från intervjun måste

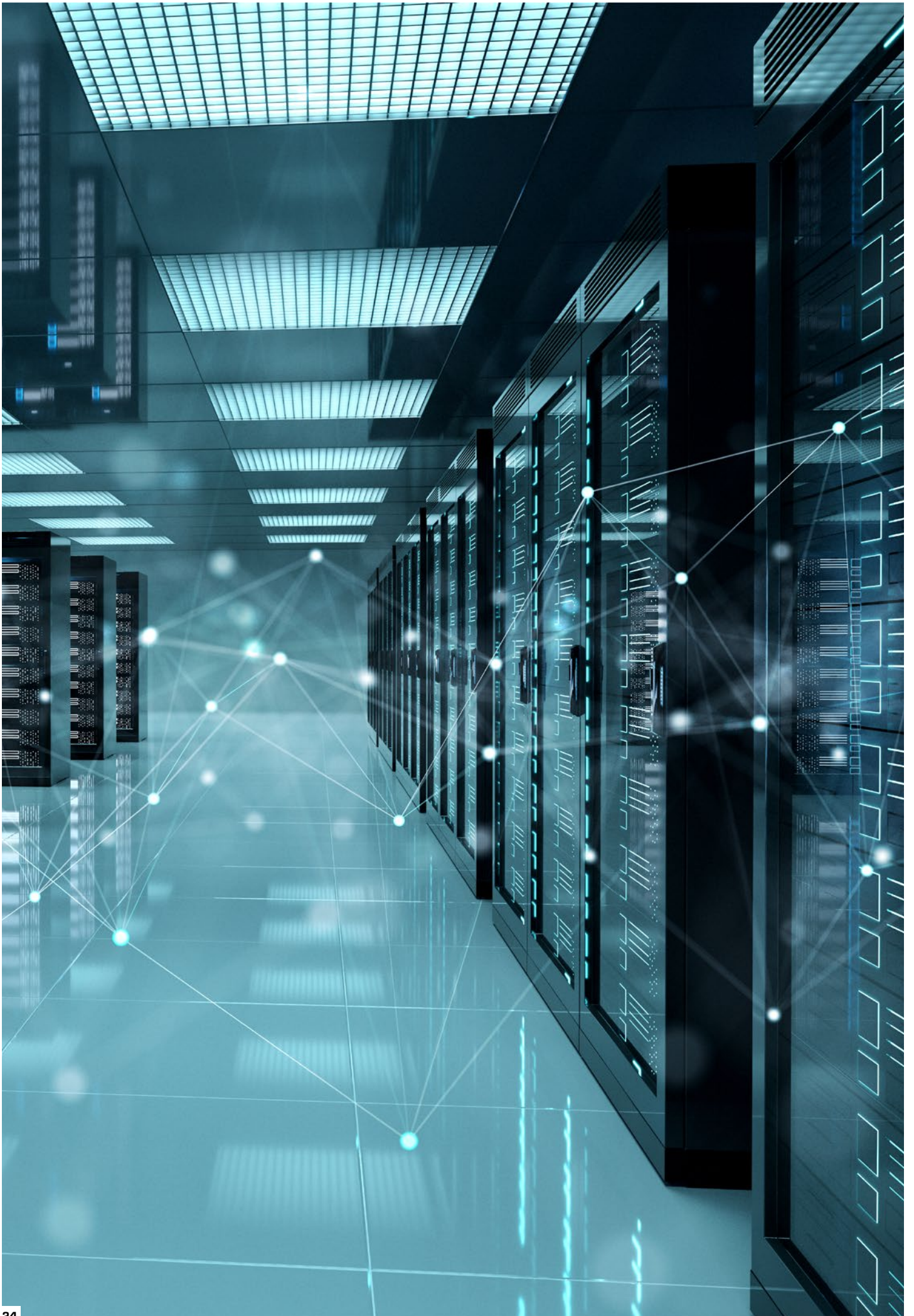
den ansvarige kunna visa vilka sårbarheter som är omhändertagna, värderade och bedömda som godtagbara. Detta dels för att det ska finnas ett organisatoriskt minne som lever vidare när personal byts ut, dels för att den prövade ska känna sig trygg med att det finns spårbarhet i bedömningar av sårbarheter som denne tidigare uppgivit.

Verksamhetsutövare bör säkerställa att dokumentationen är tillräckligt omfattande för att det ska finnas förutsättningar att uppmärksamma förändringar över tid som kan vara av relevans för prövningen.

Uppgifter som framkommer vid säkerhetsprövningen kan utgöra säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Vidare kan anteckningar från säkerhetsprövningsintervjuer innehålla en mängd personuppgifter och även känsliga personuppgifter.

Den som är personuppgiftsansvarig beslutar själv i vilken omfattning dessa uppgifter ska behandlas och hur de ska förvaras.

Stöd för personuppgiftsbehandling inom ramen för säkerhetsprövning finns i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679.

4 Registerkontroll och särskild personutredning

4.1 Registerkontrollprocessen

§ 3 kap. 4 – 4 b, 13 och 14 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 6 kap. 7 – 8 §§ Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister eller lagen (1998:621) om misstankeregister, eller att uppgifter som behandlats med stöd av lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter hämtas.

En registerkontroll och i förekommande fall särskild personutredning utgör den sista delen av säkerhetsprövningen och ska göras inför anställning eller deltagande i säkerhetskänslig verksamhet som har placerats i säkerhetsklass.

En ansökan om registerkontroll ska endast skickas in när en person har genomgått en godkänd grundutredning.

+ Se process s. 26.

Verksamhetsutövaren inkommer med ansökan om registerkontroll

En ansökan om registerkontroll inkommer till Säkerhetspolisen från behörig verksamhetsutövare, det vill säga den som beslutar om placering i säkerhetsklass. I de fall regeringsbeslut krävs för placering i säkerhetsklass ska ett sådant finnas tillgängligt hos verksamhetsutövaren vid ansökan om registerkontroll.

För enskilda verksamhetsutövare är huvudregeln att ansökan om registerkontroll ska skickas via aktuell tillsynsmyndighet eller den myndighet, kommun eller region som har rättsligt bestämmande inflytande över verksamhetsutövaren.

För ordinarie domare i allmänna domstolar, allmänna förvaltningsdomstolar och Arbetsdomstolen och hyresråd i hyres- och arrendenämnder är det Domarnämnden som ansöker om registerkontroll.

Säkerhetspolisen genomför registerkontroll

Säkerhetspolisen genomför kontroll mot aktuella register.

Det förekommer uppgifter i register

Om uppgifter framkommer i samband med kontroll mot register föredras aktuella uppgifter för Registerkontrolldelegationen vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN). Registerkontrolldelegationen fattar beslut om uppgifterna ska lämnas ut eller inte. Lämnas uppgifter ut för säkerhetsprövning tillser Säkerhetspolisen att svar lämnas till den som ska göra bedömningen.

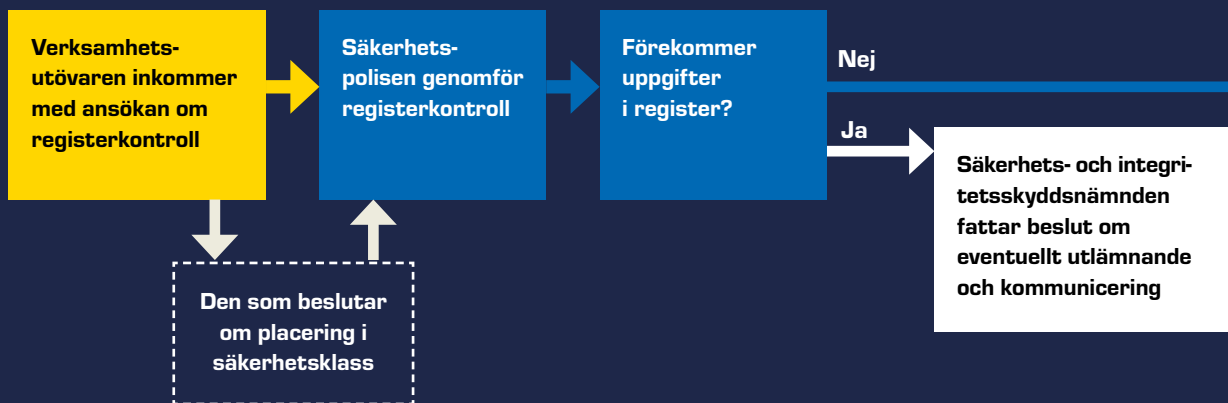
+ Se Utlämnande av uppgifter och kommunikering s. 29.

Säkerhetspolisen lämnar svar

Om det inte framkommer några uppgifter skickar Säkerhetspolisen tillbaka en form av svarslista (återredovisning) till verksamhetsutövaren. Listan innehåller en redovisning av vilka personer som har kontrollerats samt information om att det inte finns några uppgifter att redovisa. För enskilda verksamhetsutövare skickar Säkerhetspolisen resultatet till tillsynsmyndigheten, kommunen eller regionen som i sin tur återkopplar till verksamhetsutövaren.

Om Registerkontrolldelegationen har beslutat att lämna ut uppgifter om den kontrollerade, skickar Säkerhetspolisen från och med den 1 januari 2023 en promemoria med dessa uppgifter till den som ska göra bedömningen, vilket normalt sett är verksamhetsutövaren, samt eventuellt det yttrande som den kontrollerade har skickat in till Registerkontrolldelegationen i samband med kommunikeringen.

Process för registerkontroll

Verksamheten fattar beslut

Verksamhetsutövaren fattar beslut om anställning eller deltagande. Vid anställning av chef för en allmän domstol, en allmän förvaltningsdomstol, Arbetsdomstolen eller hyres- och arrendenämnderna i Stockholm, Göteborg eller Malmö är det istället Domarnämnden som gör bedömningen.

För den som ska genomgå säkerhetsprövning till följd av ett internationellt säkerhetsskyddsåtagande på området luftfartsskydd är det Transportstyrelsen som gör bedömningen.

Säkerhetspolisen ska meddelas beslutet i följande fall:

- om Säkerhetspolisen lämnat en svarslista (återredovisning) till verksamhetsutövaren och denna beslutar att personen inte ska anställas eller inte ska delta. Registerkontrollen ska då upphöra vilket verksamhetsutövaren redovisar till Säkerhetspolisen via särskild blankett.
- om Säkerhetspolisen lämnat en promemoria till verksamhetsutövaren. Verksamhetsutövarens beslut ska antecknas på promemorian, oavsett om

personen anställs, bibehåller sin anställning eller om anställningen avslutas. Detsamma gäller vid deltagande. Promemorian ska därefter skyndsamt skickas tillbaka till Säkerhetspolisen tillsammans med eventuellt ytterligare underlag.

Kontinuerlig uppföljning

Säkerhetspolisen fortsätter kontinuerligt att kontrollera de personer som är föremål för registerkontroll mot aktuella register till dess verksamhetsutövaren avanmäler en aktiv registerkontroll. Kontrollen upphör alltså först vid avanmälan eller då en sluttid angivits för kontrollen.

4.2 Utförande av registerkontroll

§ 5 kap. 13 och 14 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

En ansökan om registerkontroll ska endast göras om den som säkerhetsprövningen gäller kan antas komma att anställas eller på annat sätt delta i den aktuella verksamheten. Det ska stå klart att personen utifrån genomförd säkerhetsprövning uppfattas som lojal och pålitlig säkerhetssynpunkt och att eventuella sårbarheter är bedömda, för att en registerkontroll ska bli aktuell.

I ett fåtal fall kan en registerkontroll bli aktuell dessförinnan. Det gäller främst när en verksamhetsutövare redan under en rekryteringsprocess behöver informera den prövade om säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Säkerhetspolisen utför registerkontroll efter ansökan från de myndigheter, regioner, kommuner samt övriga verksamhetsutövare som har rätt att fatta beslut om placering i säkerhetsklass.

Särskild personutredning

§ 3 kap. 17 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 5 kap. 11 och 16–17 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 7 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

En särskild personutredning ska göras i samband med registerkontroll för säkerhetsklass 1 och 2. Utredningen ska bland annat omfatta en undersökning av den kontrollerades och eventuell medkontrollerades ekonomiska förhållanden och utförs av Säkerhetspolisen. Vidare håller Säkerhetspolisen ett personligt samtal med den som placeras i säkerhetsklass 1 och vid behov även med den som placeras i säkerhetsklass 2.

Registerkontroll utan placering i säkerhetsklass

§ 5 kap. 12 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

En registerkontroll av den som ska delta i säkerhets-känslig verksamhet får göras utan placering i säkerhetsklass om det finns särskilda skäl. Enligt huvudregeln är det regeringen som beslutar om en sådan registerkontroll, men även Säkerhetspolisen får fatta sådana beslut vid större evenemang, statsbesök eller liknande händelser med närvaro av någon för vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar.

Medkontrollerad

§ 3 kap. 14 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 1 § sambolagen (2003:376)

Vid en registerkontroll i säkerhetsklass 1 och 2 inhämtas uppgifter från aktuella register beträffande medkontrollerad, det vill säga den kontrollerades make, maka eller sambo.

Om den kontrollerade är gift eller lever i ett samboförhållande ska medkontrollerad alltid anges. Ett par kan vara att betrakta som sambos trots att de är folkbokförda på olika adresser. Så skulle till exempel kunna vara fallet om de bor växelvis på olika adresser och anses ha gemensamt hushåll.

Funktion som svarar för hantering av registerkontroller

§ 6 kap. 15 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

De verksamhetsutövare som har rätt att inkomma med ansökan om registerkontroll ska till Säkerhetspolisen anmäla en funktion som ansvarar för hanteringen, vilket görs på en av Säkerhetspolisens särskilt angiven blankett. Säkerhetspolisens rekommenderar verksamhetsutövaren att även anmäla ersättare, då det endast är anmälda funktioner som är behöriga att ställa frågor och få svar kring verksamhetsutövarens registerkontroller.

Svenskt medborgarskap

§ 3 kap. 11 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Vid en anställning i staten, en kommun eller en region som är placerad i säkerhetsklass 1 eller 2 är det krav på svenskt medborgarskap. Personer som har dubbelt medborgarskap räknas som svenska medborgare om det ena medborgarskapet är svenskt.

Uppgift om nuvarande och eventuellt tidigare medborgarskap ska anges på blanketten vid ansökan om registerkontroll.

Kravet gäller inte vid anställning eller annat deltagande i enskild säkerhetskänslig verksamhet och inte heller för annat deltagande i staten, en kommun eller en region än det som följer av en anställning.

Kravet gäller inte heller för medkontrollerad, det vill säga make, maka eller sambo.

Exempel:

Om en myndighet ingår säkerhetsskyddsavtal med en enskild aktör för deltagande i myndighetens säkerhetskänsliga verksamhet föreligger inte krav på svenskt medborgarskap för den personal hos den enskilda aktören som ska delta i myndighetens säkerhetskänsliga verksamhet.

Regeringen har möjlighet att i enskilda fall medge undantag från kravet på svenskt medborgarskap om det finns särskilda skäl. Om ett sådant undantag finns ska verksamhetsutövaren bifoga kopia på beslutet när en ansökan om registerkontroll skickas till Säkerhetspolisen.

Notera att beslut om undantag från kravet på svenskt medborgarskap endast gäller för den särskilda befattning som verksamhetsutövaren ansökt om undantag för. Om en person som tidigare beviljats undantag avses anställas eller delta i en annan befattning som kräver svenskt medborgarskap, ska det föregås av ett nytt beslut från regeringen.

Samtycke

§ 3 kap. 18 § säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 5 kap. 15 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 10 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Innan en registerkontroll får göras, ska den som säkerhetsprövningen gäller ha gett sitt samtycke därtill. Det är lämpligt att i samband med säkerhetsprövningsintervjun efterfråga samtycket, då det ibland kan uppstå frågor kring vad ett samtycke innebär.

Vid registerkontroll i säkerhetsklass 1 och 2 kontrolleras även make, maka eller sambo. Dessa behöver inte lämna samtycke till kontrollen.

För att den som ger sitt samtycke ska förstå vad en registerkontroll innebär är det viktigt att verksamhetsutövaren informerar om innebörden. Detta kan man göra exempelvis genom att informera om vilka register som kontrolleras (huvudsakligen belastningsregistret, misstankeregistret och Säkerhetspolisens register), att kontrollen kommer att pågå kontinuerligt så länge personen innehar aktuell anställning eller deltagande samt att eventuell make, maka eller sambo kan komma att omfattas av registerkontrollen. Om den som är föremål för säkerhetsprövningen är under 18 år är det särskilt angeläget att den som ansöker om registerkontroll gör en bedömning av den prövades förmåga att förstå innebörden av ett lämnat samtycke i det enskilda fallet.

Verksamhetsutövaren ansvarar för att samtycke

från den enskilde har inhämtats. Samtycket ska dokumenteras och sparas hos verksamhetsutövaren, eftersom samtycket gäller för nya kontroller och utredningar så länge som deltagandet i den säkerhets-känsliga verksamheten pågår.

Utlämnande av uppgifter och kommunikering

§ 3 kap. 19–21 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 5 kap. 18 och 19 §§ säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 12 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Om det i samband med en registerkontroll eller särskild personutredning framkommer uppgifter som är av betydelse för säkerhetsprövningen lämnar Säkerhetspolisen över uppgifterna till Registerkontrolldelegationen vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN).

Det är Registerkontrolldelegationen som fattar beslut om uppgifterna ska lämnas ut till verksamhetsutövaren eller inte. Beslutet om utlämnande fattas mot bakgrund av en relevansbedömning. Denna innebär att Registerkontrolldelegationen gör en bedömning om de framkomna uppgifterna kan antas ha betydelse för den aktuella säkerhetsprövningen. Prövningen utgår ifrån vilken typ av uppgifter som har framkommit vid registerkontrollen, kontrollorsaken som angivits på blanketten samt vilken säkerhetsklass anställningen avser. Kontrollorsaken ska beskriva varför befattningen är placerad i säkerhetsklass. Det är viktigt att kontrollorsaken beskrivs tydligt och utförligt eftersom den direkt påverkar Registerkontrolldelegationens möjlighet att genomföra en korrekt relevansbedömning.

Det får inte framgå av svaret till den verksamhetsutövare som har begärt registerkontrollen att det finns en uppgift om den kontrollerade som inte har lämnats ut. Varken Säkerhetspolisen eller Registerkontrolldelegationen får lämna något yttrande eller rekommendation i ett ärende, utöver en förtydligande kommentar till uppgiften.

Säkerhetspolisen har en skyldighet att kontinuerligt bevaka om det har tillförts uppgifter i de register som är aktuella för registerkontroll (spontanuppföljning). Vid en sådan förekomst lämnas informationen till Registerkontrolldelegationen på samma sätt som ovan beskrivits. För att detta ska fungera på avsett sätt är det av vikt att Säkerhetspolisen får kännedom om när grund att utföra kontrollen upphör, till exempel vid avslutad anställning eller avslutat deltagande.

Registerkontrolldelegationen fattar även beslut om den enskilde ska kommuniceras uppgifterna, det vill

säga, om den enskilde ska få möjlighet att yttra sig eller inte. Detta innebär att den enskilde ges möjlighet att ta del av samtliga eller delar av de uppgifter som Registerkontrolldelegationen har för avsikt att lämna ut till verksamhetsutövaren och inkomma med en förklaring (yttrande) till de aktuella uppgifterna.

Detta gäller inte om uppgiften omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde enligt någon annan bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen än 35 kap. 3 § (angelägenheter som avser säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen). Om uppgiften omfattas av sådan övrig sekretess, ska den som uppgiften gäller, ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften lämnas ut, om personens intresse av att få yttra sig skäligen bör ha företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Att ge personen möjlighet att yttra sig om uppgifterna (kommunikering) kan sägas ha tre syften:

1. Att den som är föremål för kontroll ska ha möjlighet att få reda på vilka uppgifter som har bedömts vara av sådan betydelse att de bör lämnas ut.
2. Att eventuella förväxlingar och andra missförstånd kan redas ut.
3. Att personen ges möjlighet att återkalla sin ansökan.

Om en person inkommer med ett yttrande föredras ärendet på nytt för Registerkontrolldelegationen, som därefter fattar ett slutligt beslut om eventuellt utlämnande. Yttrandet ska bifogas vid ett utlämnande. Beslutet kan inte överklagas.

Verksamhetsutövaren bör ha en tydlig rutin för hur de uppgifter som framkommit vid en registerkontroll ska hanteras. Detta för att minimera risken för att känsliga uppgifter sprids och förvaras på ett oönskat sätt. Det gäller särskilt när Säkerhetspolisen lämnar uppgifter som omfattas av sekretess för den enskilde. Verksamhetsutövaren bör med behörighetsstyrning begränsa tillgången till en promemoria med uppgifter som omfattas av sekretess för den enskilde och tillse att handlingen återlämnas skyndsamt till den överlämnande myndigheten, om inte den har beslutat något annat.

+ Se Verksamheten fattar beslut s. 26.

+ Ytterligare information om Registerkontrolldelegationen vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) finns på myndighetens hemsida, www.sakint.se.

Personligt samtal hos Säkerhetspolisen

§ 5 kap. 17 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

För en anställning eller annat deltagande som har placerats i säkerhetsklass 1 ska Säkerhetspolisen, som en del av den särskilda personutredningen, normalt

genomföra ett personligt samtal med den som är föremål för registerkontroll. Syftet är bland annat att höja säkerhetsmedvetandet och beskriva risker, hot och andra liknande situationer.

Om det står klart att ett sådant samtal inte behövs kan det underlåtas.

Ett personligt samtal kan, om det behövs, även hållas med den vars anställning eller deltagande har placerats i säkerhetsklass 2. Säkerhetspolisen beslutar om ett sådant samtal ska hållas.

Vid behov får Säkerhetspolisen även begära ett uppföljande samtal med den som prövningen gäller.

Återredovisning till Säkerhetspolisen

§ 3 kap. 21 § Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 6 kap. 12 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Det är enligt huvudregeln verksamhetsutövaren som självständigt beslutar om den person som provas ska anställas eller delta i verksamheten.

I de fall verksamhetsutövaren fattar beslut om anställning eller deltagande, ska inte någon handling återredovisas till Säkerhetspolisen förrän en anmälan eller ny kontroll genomförs. Säkerhetspolisen utgår ifrån att de personer som registerkontrollerats och där Säkerhetspolisen inte har några uppgifter att redovisa, kommer att få anställning eller beviljas deltagande i aktuell verksamhet.

I de fall verksamheten har mottagit en promemoria från Säkerhetspolisen, innehållandes uppgifter som Registerkontrolldelegationen har bedömt ska lämnas ut, ska verksamhetsutövaren underrätta Säkerhetspolisen om den kontrollerade har godkänts vid säkerhetsprövningen eller inte. Detta sker genom att beslutet antecknas på promemorian som därefter snarast skickas tillbaka till Säkerhetspolisen.

Ny kontroll

§ 6 kap. 13 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Den som beslutar eller ansöker om registerkontroll ska inkomma med en ny ansökan om registerkontroll i följande fall:

- När den som har en säkerhetsklassad befattning får en annan befattning som inte omfattas av tidigare kontrollorsak.
- När den befintliga befattningen blir placerad i en annan säkerhetsklass. Detta gäller oavsett om det gäller en lägre eller högre säkerhetsklass än tidigare.
- När den som innehar en befattning som är placerad i säkerhetsklass 1 eller 2 har ingått äktenskap eller inlett ett samboförhållande efter den senaste registerkontrollen.

Avanmälan eller ändring av den kontrollerades förhållanden

§ 5 kap. 20 § Säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 5 kap. 14 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd

Den som beslutar eller ansöker om registerkontroll ska skyndsamt anmäla till Säkerhetspolisen:

- om den kontrollerade inte längre har en befattning som är placerad i säkerhetsklass, eller
- om den kontrollerades äktenskap har upplösts eller om samboförhållandet har upphört (gäller säkerhetsklass 1 och 2).

En anmälan om upphörd kontroll eller upphörd medkontrollerad ska göras på av Säkerhetspolisen särskild anvisad blankett. Av integritetsskäl är det viktigt att en avanmälan sker så snart som möjligt vid ändrade förhållanden. En medkontrollerad kan inte anmälas eller avanmälas i förtid utan först när äktenskapet eller samboförhållandet faktiskt har ingåtts eller upplösts.

4.3 Registerkontroll av personer som har haft hemvist i annat land

§ 5 kap. 2 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

Säkerhetspolisen har begränsad praktisk möjlighet att genomföra högkvalitativa registerkontroller när det gäller personer som har eller har haft hemvist i annat land.

I fall när det föreligger ett för Sverige förpliktigande internationellt åtagande om säkerhetsskydd kan ett säkerhetsintyg inhämtas för att komplettera säkerhetsprövningen. Ett sådant säkerhetsintyg ersätter inte den registerkontroll som Säkerhetspolisen gör.

Föreligger luckor i bakgrundskontrollen på grund av att information om den prövade är bristfällig är det viktigt att i säkerhetsprövningen hitta andra sätt att inhämta motsvarande information för att kunna genomföra en fullgod säkerhetsprövning. Den som prövningen gäller ansvarar för att lämna alla uppgifter som kan ha betydelse för prövningen. För en godkänd säkerhetsprövning måste uppgifterna oavsett om de härstammar från Sverige eller utlandet, kunna bedömas

som tillförlitliga. Avsaknad av tillförlitliga uppgifter eller andra brister av betydelse för utredningen skulle kunna utgöra hinder mot godkänd säkerhetsprövning. Omständigheter med relevans för säkerhetsprövningen bör kunna verifieras med en tillförlitlig källa.

Det finns stater vars underrättelsetjänster försöker hitta sårbarheter hos individer genom en eventuell anknytning till annat land. Det kan exempelvis vara familje- eller kulturella band till staten ifråga eller rättsliga band, som medborgarskap. Den prövades koppling till andra länder behöver därför särskilt beaktas i lojalitets- och sårbarhetshänseende.

Ett sätt att hantera detta är genom fördjupad bakgrundskontroll. Det bör även ställas högre krav på inhämtning av referenser för säkerhetsprövningen av personer som saknar hemvist i Sverige eller bott utomlands i många år, då möjligheterna att utnyttja svenska kontrollinstrument är begränsade i utlandet.

5 Utbildning

§ 5 kap. 1 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

§ 6 kap. 1 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1)
om säkerhetsskydd

Den som bedriver den säkerhetskänsliga verksamheten ska säkerställa att den som anställs eller på annat sätt deltar i verksamheten får en relevant utbildning i säkerhetsskydd innan personen får åtkomst till verksamheten. Detta för att förstå vilka skyddsvärden som finns, vilka hot och sårbarheter som föreligger samt vilka säkerhetsskyddsåtgärder som är nödvändiga samt hur säkerhetsskyddet ska upprätthållas. Vidare ska utbildningen säkerställa att alla som deltar i den säkerhetskänsliga verksamheten känner till vilka interna bestämmelser om säkerhetsskydd man behöver följa. Här bör också verksamhetsutövaren påminna om tystnadsplikten som gäller för alla som får del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Utöver en grundläggande säkerhetsskyddsutbildning är det även bra att ge en befattningsspecifik utbildning för att säkerställa en djupare förståelse för verksamhetens skyddsvärden och säkerhetsskyddsåtgärder som är kopplade till specifika arbetsuppgifter.

Uppföljningsansvaret sträcker sig över hela den tid deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår och utbildningsinsatserna ska dokumenteras i en utbildningsplan. Dokumentation ska bestå av uppgifter om när den grundläggande utbildningen och den uppföljande utbildningen har genomförts och det ska framgå vilka personer som genomgått dessa utbildningar.

6 Internationell samverkan

§ 5 kap. 1–5 §§ säkerhetsskyddslagen (2018:585)

§ 7 kap. 3 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955)

Om en person med anknytning till Sverige ska genomgå något som motsvarar säkerhetsprövning i ett annat land eller i en mellanfolklig organisation kan landet eller organisationen göra en ansökan om säkerhetsintyg eller registerkontroll i Sverige. Beslut om en sådan registerkontroll fattas av Regeringskansliet och registerkontrollen utförs därefter av Säkerhetspolisen.

En förutsättning för att utfärda säkerhetsintyg är att deltagandet avser verksamhet i eller för en stat eller mellanfolklig organisation som omfattas av ett internatio-

nellt åtagande om säkerhetsskydd. Den här typen av åtaganden görs i s.k. generella säkerhetsskyddsavtal som ingås mellan Sverige och den andra staten eller mellanfolkliga organisationen. Om det finns särskilda skäl får regeringen besluta att ett säkerhetsintyg får utfärdas trots avsaknad av internationellt åtagande om säkerhetsskydd.

Om en registerkontroll föranleds av ett ärende om säkerhetsintyg för en leverantör, beslutar i stället Försvarets materielverk om registerkontrollen och utfärdar intyg.

+ *Generella säkerhetsskyddsavtal och säkerhetsintyg.
Se Vägledning i säkerhetsskydd – Skyldigheter vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet.*

7 Checklista

Denna checklista kan användas som ett stöd för att på en övergripande nivå identifiera de åtgärder eller processer som behöver beaktas. Observera att checklistan inte är

heltäckande, personalsäkerhet måste alltid baseras på vilken information som personen kommer att få ta del av eller vilken skada personen kan orsaka för Sveriges säkerhet.

Innan anställning eller deltagande

Vilka ska säkerhetsprövas?

- ☐ Säkerhetsskyddsanalys
- ☐ Förteckning över befattningar med krav på säkerhetsprövning
 - skälet till placering i säkerhetsklass ska framgå
- ☐ Beslut om placering av befattningen i säkerhetsklass

Säkerhetsprövning

Grundutredning

- ☐ Granskning av betyg, intyg med mera
- ☐ Referenstagning
- ☐ Säkerhetsprövningsintervju
- ☐ Skriftligt samtycke inhämtat

Registerkontroll och särskild personutredning

- ☐ Ansökan om registerkontroll och eventuell särskild personutredning är underskriven och inskickad
- ☐ Svarslista inkommen från Säkerhetspolisen

Utbildning

- ☐ Utbildningsplan
- ☐ Grundutbildning i säkerhetsskydd innan åtkomst till verksamheten
- ☐ Befattningsspecifik utbildning
- ☐ Dokumentation av vem som deltagit i utbildning samt tidpunkt och innehåll

Under anställning eller deltagande

- ☐ Uppföljande säkerhetsprövning – fördjupad personkännedom
- ☐ Uppföljande utbildning i säkerhetsskydd samt i förekommande fall även befattningsspecifik

Vid avslutande av anställning eller deltagande

- ☐ Avslutande säkerhetssamtalet genomfört
- ☐ Avanmäld registerkontroll till Säkerhetspolisen

[illegible]

[illegible]

Säkerhetspolisen har tagit fram ett antal vägledningar som kan fungera som ett stöd för verksamhetsutövare i tillämpningen av säkerhetsskyddsregelverket.

1. Introduktion till säkerhetsskydd
2. Säkerhetsskyddsanalys
3. Personalsäkerhet
4. Fysisk säkerhet
5. Informationssäkerhet
6. Skyldigheter vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet
7. Besök och utländska delegationer
8. Avlyssningsskyddade utrymmen

Säkerhetspolisen

Box 12312, 102 28 Stockholm
010-568 70 00 | sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se
www.sakerhetspolisen.se